

וכי לא בעי רבי מאיר כתיבה לשמה מדאורייתא אבל מדרבנן בעי –
And when does ר"מ not require the writing to be לשמה, when
following Scriptural¹ law; however rabbinic law requires לשמה.

OVERVIEW

The גמרא is attempting to establish that our משנה which requires כתיבה וחתימה לשמה follows the opinion of ר"מ. Even though ר"מ does not require כתיבה לשמה, however מדרבנן he does require (even) כתיבה לשמה. That is why the שליח must say בפני נכתב to assure us that it was written לשמה as the רבנן require. Our תוספות will be discussing to what extent is this חיוב מדרבנן to write a לשמה. Is it only לכתחילה, however כשר even if it were not written לשמה; or does it mean that even בדיעבד it is a פסול since it was not written לשמה as the רבנן require.

תוספות states:

ופסול בדיעבד -

And the גט will be פסול even if it was already executed לשמה and given to the woman; nevertheless she will not be considered divorced, since the rabbinic rules were not followed; it was not written לשמה.

תוספות explains why is it necessary to maintain the abovementioned:

דבענין אחר לא מתוקמא מתניתין כוותיה כדפירשתי לעיל -

For if it were to be otherwise; namely that once the גט was given to her, she will be considered divorced, then our משנה will still not follow the opinion of ר"מ as I have explained previously²; that if כתיבה שלא לשמה is פסול, פרק ב' in משנה the חכמים would not be מתקן to say בפני נכתב. In addition the משנה states that if the שליח did not say בפני נכתב, which presumably is the same תנא as our משנה states that if the שליח did not say בפני נכתב, the גט is פסול. That proves that כתיבה שלא לשמה renders the גט פסול even בדיעבד.

תוספות asks:

ואם תאמר ומאי שנא ממחובר דאמר לעיל -

And if you will say; why is the דין of לשמה different than the דין of מחובר (כא,ב on) משנה בפרק שני לשמה, **for it was previously quoted** from the משנה בפרק שני לשמה, **כתובה במחובר** אין כותבין לכתחילה אבל בדיעבד כשר אפילו מדרבנן -

¹ ר"מ is of the opinion that לה וכתב refers to the חתימה, not to the actual הגט.

² See תוספות ד"ה דתנן (pg. 4 in TIE).

גט במחובר **‘One is not to write initially** גט במחובר, **however** if one wrote a גט and gave it to the woman, we consider it a כשר; **even according to the rabbinic** law it will be considered a כשר. We know that it is כשר even בדיעבד, and not only בדיעבד, because we know –

דמדאורייתא אין חילוק בין לכתחילה לדיעבד –

That in law there is no difference³ between לכתחילה and דיעבד. When the תורה says that something is invalid, the rule is that it is invalid even בדיעבד. Therefore we must say that the משנה which distinguishes between לכתחילה and דיעבד concerning כתיבה במחובר is referring to the דין דרבנן. We see that כתיבה במחובר is כשר even בדיעבד. Why should we think (even in a אמינא) that כתיבה שלא לשמה is כשר בדיעבד? The requirement for לשמה and תלוש is based on the לה וכתב ר"מ. If ר"מ maintains that וכתב is referring to the חתימה and therefore כתיבה במחובר is כשר בדיעבד, the same should apply to כתיבה שלא לשמה.

replies: תוספות

ויש לומר דהשתא מוקי ההוא מתניתין דמחובר כרבי אלעזר וחתמו אתורף קאי:

And one can say; that now as we are attempting to establish our משנה according to ר"מ; that he indeed requires כתיבה לשמה בדיעבד מדרבנן, then there is the understanding that **the ruling of משנה of מחובר will follow** the ruling of ר"א who maintains that וכתב refers to the כתיבה and the term 'וחתמו', that the משנה uses **is referring to the תורף**.⁴ Therefore that משנה is not teaching us the ruling of ר"מ in the case of כתיבה במחובר. It is only discussing the opinion of ר"א.⁵ We can very well say that at this point when we are insisting that ר"מ maintains that כתיבה שלא לשמה is כשר בדיעבד; the same ruling will apply to כתיבה במחובר, that it too will be כשר בדיעבד.⁶ There is no explicit משנה or ברייתא that contradicts this.⁷

SUMMARY

In this אמינא, in which ר"מ maintains that we require כתיבה לשמה מדרבנן, this requirement extends even to a case of בדיעבד; if the גט was not written

³ There are some rare exceptions to this rule; notably by קדשים, where we sometimes require שינה עליו הכתוב לעכב.

⁴ The תורף is the portion of the גט where the names of the husband and wife as well as the date are written. It is only this portion of the גט that has to be written לשמה and תלוש. The טופס or the textual form of the גט may be written שלא לשמה (or במחובר). See previous דתנן תוס' ד"ה דתנן.

⁵ See 'Thinking it over' # 1&2.

⁶ See 'Thinking it over' # 4.

⁷ This is only according to the אמינא that ר"מ requires כתיבה לשמה בדיעבד מדרבנן; the מסקנא is that ר"מ does not require כתיבה לשמה at all. Therefore the משנה of מחובר אין כותבין can follow the opinion of ר"מ. See previous דתנן תוס' ד"ה דתנן.

even if the woman received it, she is not considered divorced. At this point we will also have to maintain that the משנה of אין כותבין does not follow the opinion of ר"מ. Otherwise why should there be a distinction between כשר בדיעבד which is כתיבה במחובר and פסול בדיעבד which is כתיבה שלא לשמה.

THINKING IT OVER

1. תוספות maintains that in this הוה אמינא, the משנה of אין כותבין follows the opinion of ר"א and not of ר"מ.⁸ Previously⁹, תוספות taught that we know that ר"מ does not require כתיבה לשמה either from the אין כותבין, or from the מימרא of רב נחמן. If that משנה does not follow the opinion of ר"מ and seemingly at this point we do not yet know of the מימרא of ר"נ; how can we be sure that ר"מ does not require כתיבה לשמה מדאורייתא?¹⁰

2. Why is it necessary to say that in this הוה אמינא the משנה of אין כותבין follows the opinion of ר"א;¹¹ we can say that it follows the opinion of ר"מ, and וחתמו אתורף קאי, and it is פסול בדיעבד because ר"מ holds that כתיבה בתלוש is פסול בדיעבד מדרבנן just as כתיבה שלא לשמה is פסול בדיעבד מדרבנן.¹²

3. Explain the difference between the previous two questions.

4. How are we to resolve this seeming contradiction in this הו"א?¹³ According to ר"א who requires כתיבה לשמה מדאורייתא the ruling is that בדיעבד, if כתבו ותלשו וחתמו it is כשר; however according to ר"מ who requires כתיבה only מדרבנן, it will be פסול even בדיעבד!?

⁸ See footnote # 5.

⁹ (תוספות at the beginning of the דתנן תוס' ד"ה דתנן).

¹⁰ The מקשן should have phrased his question this way: Perhaps the משנה of אין כותבין follows the opinion that כתיבה לשמה מדאורייתא requires both ר"א and ר"מ agree that we require כתיבה לשמה מדאורייתא. Therefore our משנה can follow the view of ר"מ who requires both כתיבה וחתמה לשמה. See (האר"י) מהרש"א and שו"ת.

¹¹ See footnote # 5.

¹² See (בד"ה בא"ד מוקי) משה נחלת משה.

¹³ See footnote # 6.